

De ene cultuur is directer dan de andere cultuur. Als Nederlanders staan we erom bekend behoorlijk direct te zijn. We zeggen liever eerlijk wat we vinden dan dat we beleefd zijn. In Uganda zijn er bepaalde zaken waar je niet direct over praat.

Problemen worden als 'uitdagingen' betiteld en ingewikkelde familieomstandigheden beschrijf je maar liever als 'het leven is niet altijd makkelijk'. Aan de andere kant heerst er op dik zijn geen taboe. Kom ik na een tijd terug in Uganda en heeft het Nederlandse eten me iets te goed gesmaakt, dan krijg ik van verschillende kanten te horen 'je bent vet geworden'. Dat is dan een compliment. Tja...

Dovenculturen zijn ook beschreven als directe culturen. Het is makkelijk om te verwijzen naar het visuele, en dus ga je eigenaardigheden aan iemands uiterlijk niet uit de weg. Het is opvallend dat ik dat in Uganda nog meer terug zie dan in Nederland, en wel in de naamgebaren.

Toen ik in Nederland aan de tolkopleiding begon (in 1998) en een naamgebaar moest kiezen, keken we toch vooral naar wat er bij ons paste. Welke passie heb ik, wat is de oorsprong van m'n naam, wat is belangrijk voor me? De discussie die ik me vooral herinner, ook van de jaren erna, is of je nu wel of niet de eerste letter van je naam erbij 'mocht' gebruiken of niet.

In Uganda zijn verreweg de meeste naamgebaren gerelateerd aan het uiterlijk. Heb je een opvallend litteken, of spitse oren, of ergens een kuiltje in je gezicht? Meteen is je naamgebaar duidelijk en bij iedereen bekend. Behoorlijk confronterend, want het lijkt erop dat meestal het minst charmante deel van je uiterlijk gekozen wordt.

Ik vind het nog niet makkelijk om al die naamgebaren te onthouden. Het is al ingewikkeld om al die donkere koppies uit elkaar te houden, laat staan dat ik alle naamgebaren weet. Doordat het veelal verwijst naar iets op het gezicht, zijn veel naamgebaren niets anders dan wijzen naar een plek op het gezicht. Ik blijf nog even oefenen.

En m'n eigen naamgebaar? M'n Nederlandse naamgebaar – met de letter F de beweging van het gebaar MEISJE maken – bleek vrij moeilijk voor ze te zijn. Dus heb ik deze week maar besloten een ander naamgebaar aan te nemen. Mijn Luganda naam Nakimuli betekent 'bloem' en dus gebruik ik nu het Ugandese gebaar FLOWER als naamgebaar. Toch liever een betekenisgebaar dan het aanwijzen van mijn minst mooie uiterlijke kenmerken!

Mijn naam is Famke (Nakimuli) Wildeman, 36 jaar, en tolk Nederlandse Gebarentaal. Sinds de zomer van 2016 woon ik in Uganda. Ik werk daar als vrijwilliger op een dovenschool, Uganda School for the Deaf in Ntinda, in de hoofdstad Kampala. Ik geef les, één-op-één-ondersteuning en ik zoek sponsors voor kinderen uit armere gezinnen. Ook onderhoud ik contacten met de tolken Gebarentaal.

© Doof.nl